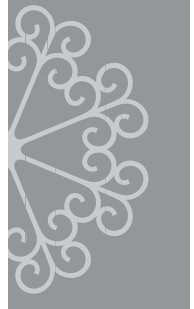

בית מדרש

296

בשבילי הפרשה

פרשת שמיני תשע"ח

זמני כניסת השבת

Baltimore, MD	7:24
Brooklyn, NY	7:15
Chicago, IL	7:09
Johannesburg, S. Africa	5:35
Lakewood/Deal, NJ	7:15
London, UK	7:38
Los Angeles, CA	7:04
Manchester, UK	7:48
Monsey, NY	7:16
Montreal, Quebec	7:20
Toronto, Ontario	7:40
Yerushalayim	6:31
Zurich, Switzerland	7:53

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

פ' שמיני טומאת כהנים

ויאמר משה אל אהרן ולאעזר ולאיתמר בניו וכו' בגדיכם לא תפרומו וכו' ומפתח אוהל מועד לא תצאו, וע"ש רשב"ם ורמב"ן כי גם אלעזר ואיתמר היה דינם ככה"ג, נמצא שהיו להם דין כה"ג לענין בגדיכם לא תפרומו וכו' ולענין דאסור ליטמא למת. ומ"מ מבואר בזבחים ק"א דאילו הקריבו באנינות היה הקרבן פסול. ויש לעיין אמאי לא היה להם דין כה"ג גם לענין עבודה באנינות. וכן הק' ראב"ד על ת"כ וכתב שהוא קושיא עד יבא מורה. וע' מושב זקנים דלא היה דינם ככה"ג להקל.

ובעיקר איסור טומאה לכהן, דנו האחרונים אי שרי טומאת כהנים בספק טומאה ברה"ר שטיהרה תורה. וע' מ"ח רס"ג דן אי טיהרה תורה אם נעשה, או דשרי לכהן לעשות. וכתב להתיר דאע"ג דאינו אלא לענין טומאה מ"מ גם טומאת כהנים כתיב בלשון טומאה. וכ"כ צ"ח בברכות י"ט בקיצור. וע' לקמן עוד בשם צ"ח הג"ל. (וע' לקוטים כאן בקו' הצ"ח שם במחצה על מחצה אמאי לא התירו משום ס"ט ברה"ר). וכ"כ ח"ס של"א.

והנה באחיזור ח"ג ס"ה ו' וק"ש ח"ב מ"א כתבו דלמ"ד כהן מוזהר על גוסס (וע' בזה שני שיטות בשו"ע ס' ט"ע, וע' תוס' נזיר מ"ג ע"א) הרי דאין איסורו תולה על טומאה. ולא ביארו כוונתם מהו איסור גוסס באמת. אך באבי עזרי ח"ג סוף הל' שמחות השיג על המנ"ח דלא יטמא לא משום דנהיה טמא אלא מעשה הטומאה עצמו אסור, ואולי זהו כוונת אחיעזר וק"ש ח"ב וכן משמע בק"ש חולין הנ"ל.

אכן במאירי נזיר מ"ב ע"ב כתב דגוסס אסור מה"ת משום שמא ימות, וכ"כ חכמ"א קנ"ט ג'. וכע"ז רמז באחיזור הנ"ל.

וכע"ז במרחשת ח"א ב' בהג"ה ד"ה ומה"ט כתב דחוק מלאו דלא יטמא איכא גם לא יבא ולא זה לא תליא בטומאה. (והוא כדברי הק"ש ואחיזור הנ"ל). וכ"כ זכר יצחק ס' ס"ז והביא ראייה דהרי מצינו (ונראה כוונתו להרמב"ם בספהמ"צ, ובדפוס חדש ציינו לנזיר מ"ב ע"ב ויש לעיין) דכהן לוקה על הביאה ועל הטומאה, אלמא דביאה עצמו אסור. (ומובא בקובץ תשובות הגר"ש ס' ק').

וכ"כ בשיעור רבינו ראש הישיבה הגאון ר' חיים שמואלוביץ זצ"ל על ב"ב ומשיג בזה על המנ"ח. והביא מש"ך שע"א א' מהרוקח שהתיר למעורת משום ס"ס ספק נפל וספק נבזה והקשה המנ"ח ש"מ"ג תיפוק"ל משום טומאה בלועה, (וע' תי' אבנ"מ פ"ב א' משום היינו רביתיה וע' מנחת שלמה ח"ב צ"ו כ"ב, ועמש"כ במק"א בשם קבא דקושייתא ועוד).

ותי' ר' חיים שמואלוביץ דחוק מלאו דלא יטמא איכא גם לא יבא מיהו באחיזור ח"ג ס"ה ו' פ"י טעם הרוקח משום מטמא כמיטמא, וע"ש דאין לפרש ברוקח בטומאה בלועה משום איסור לא יבא כמ"ש ר"ח שמואלוביץ, כי על איסור לא יבא לא שייך דין מטמא כמיטמא.

הערות ותגובות בלש"ק או באנגלית יתקבלו ברצון במייל
bishvileihalacha@themir.org

דברי רבותינו

**ובמלאות ימי טהרה וגו'
תביא כבש בן שנתו לעולה
ובן יונה אור תור לחטאת
וגו', זאת תורת היולדת לזכר
או לנקבה, ואם לא תמצא
ידה די שה ולקחה שתי
תורים וגו'. (ויקרא יב, ו-ח)**

תמה הגאון רבי אליהו ברוך פינקל זצ"ל, מדוע הפסוק של "זאת תורת היולדת" שבא לסיים ולכלול את תורת היולדת, לא נאמר אחר כל פרשת דיני היולדת, ומפני מה נכתב דוקא בין קרבן יולדת עשירה שהוא כבש לעולה ובן יונה או תור לחטאת, לבין קרבן יולדת עניה שהוא שתי תורים או שני בני יונה לחטאת, ולכאורה מן הדין היה שיכתב אחר קרבן יולדת עניה שהוא סוף פרשת יולדת.

ותירץ, בהקדם מה שדרשו חז"ל (מנחות דף ק"י ע"א) "מאי דכתיב זאת תורת החטאת (ויקרא ו, יח), וזאת תורת האשם (שם, ז, א), כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת וכל

דברי הימים

**"מה תקנתו ויתרפא,
ישפיל עצמו מגאותו
כתולעת ואזוב" (רש"י)**

מון הסבא מסלבודקה זצוק"ל הנהיג בישיבתו את הנהגת "גדלות האדם". תלמידיו היו מספרים בער רגה על שיחותיו הרבות של הסבא וההנהגות אותן דרש מתלמידיו כיאה לבן ישיבה – בן מלך. על כל אדם, ובפרט על בן ישיבה, לדעת את מעלותיו וכוחותיו משום שרק כך יכול הוא לנצל את כל כוחותיו להתעלות בעבודת ה"ת". אך יחד עם זאת, יסוד היסודות שהשריש הסבא בתלמידיו היה ההנהגה הראויה בבן אדם לחבירו, שמירה על ערכו וכבודו של יהודי באשר הוא.

באחת מתקופותיה של ישיבת סלבודקה, למדו בה שני בחורים שהתחרו ביניהם על התואר "הבחור הטוב ביותר בישיבה". תחרות זו נבעה מתוך "קנאת סופרים" אשר הגבירה והעצימה את עלייתם של שני התלמידים בתר

העוסק בתורת אשם כאילו הקריב אשם", ואמר ר' בגמ' מגילה (דף ל"א ע"ב) בזמן שאין בית המד קדש קיים וכו', כבר תיקנתי להם סדר קרבנות, כל זמן שקוראין בהן מעלה אני עליהן כאילו מקריבין לפני קרבן ומוחל אני על כל עונותיהם.

והנה יש לדון בזמן הזה, באדם שנולד לו בן או בת ורוצה לעסוק בתורת היולדת, באיזו פרשה יקרא, ולפום ריהטא היה נראה לומר דעשיר ילמד תורת קרבן עשיר, ואילו העני ילמד תורת קרבן עני. אולם היותר נראה שאף עני ילמד תורת קרבן עשיר, שהרי כל פטורו של העני מלהביא קרבן עשיר הוא משום שלא מצאה ידו, וזה הרי לא שייך כשלומד תורת הקרבנות, ושם כולם שוין אצל עשירות, ולכן כלפי תורת הקרבנות צריך הוא ללמוד פרשת קרבן עשיר.

ולפי זה מיושב היטב מה טעם נכתב הפסוק של "זאת תורת היולדת" לאחר פרשת קרבן עשיר, שהרי כאשר באים ללמוד את תורת הפרשה של הקרבן ולקיים ע"י כך "זאת תורת היולדת", הרי בזה כולם עומדים בתורת קרבן עשיר.

משלחן רבי אליהו ברוך

רה ועבודת ה'. לאחר תקופה ראה מרן הסבא כי נכון יהיה "לשבור" את התחרות של אחד משני התלמידים. ניגש הסבא לתלמידו ואמר לו "יודע אתה, חברך פלוני הוא למדן מופלג". השיב התלמיד "אכן, הוא מלא וגדוש". הוסיף הסבא ואמר "הוא בקי בש"ס", ענה הבחור "גם בירושלמי בקי הוא". כך ארכה השיחה כאשר על כל שבח שאומר הסבא על מתחרו משיב הבחור בשבח נוסף עליו.

לפתע, עצר הסבא את השיחה והחל להוכיח את התלמיד: "שקרן אתה, הרי סבור אתה כי אתה הינך הבחור הטוב ביותר בישיבה, א"כ כיצד מפליג אתה על חברך בשבחים שאינך מאמין כי חברך ראוי להם?!"

השיב הבחור: "כל מה שאמרתי על חברי נכון הוא, אבל אני גדול יותר ממנו."

התפעל הסבא מתשובת הבחור, זו היא ההנהגה של "גדלות האדם", אפשר להיות גדול מבלי להשפיל את השני. אם השני גדול, תהיה אתה גדול ממנו! תן לו את המקסימום, והאמן כי גדול הוא באמת, אך תשתדל אתה להיות למעלה מזה!

שמירת הלשון – עיקר חיי העולם הזה

שיחה שמסר מרח רה"י זצוק"ל בפרשת כי-תצא

הזכירה התמידי באיסור זה, יש לומר על פי הכתוב בתהילים (לד, יג-יד): "מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב. נצור לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה". והנה, 'חיים' הם הדבר היקר ביותר שיש בעולם, ולזה אמר דוד המלך שכל אדם החפץ בחיים ולראות בטוב, עליו לשמור את לשונו מלדבר רע. והיינו, שמבלי שאדם מקפיד על קיום מצוה זו, גם חייו בעולם הזה אינם חיים. וכבר ידועים בזה דברי המדרש רבה (ויק"ר טז, ב): "מעשה ברוכל אחד שהיה מחזיר בעיירות שהיו סמוכות לציפורי, והיה מכריז ואומר מאן בעי למזבן סם חיים? אודקין עליה [דחקו בו הבריות לקנות ממנו] רבי ינאי הוה יתיב ופשט בתורקליניה [ישב ולמד בטרקלינו] שמעיה דמכריז מאן בעי סם חיים, א"ל תא סק להכא זבון לי [בוא לכאן ותמכור לי]. א"ל לאו את צריך ליה ולא דכוותך [אתה ושכמותך אינם זקוקים לזה]. אטרח עליה סליק לגביה [הפציר בו ועלה אליו]. הוציא לו ספר תהלים הראה לו פסוק (תהילים לד, יד): 'מי האיש החפץ חיים' מה כתיב בתריה (שם לד, יד): 'נצור לשונך מרע סור מרע ועשה טוב'. א"ר ינאי אף שלמה מכריז ואומר (משלי כא, כג): 'שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו'. א"ר ינאי כל ימי הייתי קורא הפסוק הזה ולא הייתי יודע היכן הוא פשוט עד שבא רוכל זה והודיעו: 'מי האיש החפץ חיים'. והיינו, כאמור, כי בעוד שרבי ינאי עצמו פירש את משמעות הכתוב: "מי האיש החפץ חיים" על חיים ולא מוות, בא רוכל זה והעמיד את משמעות הכתוב על חיי עולם הזה במשמעות הגבוהה ביותר. עם לשון הרע אין חיים! אין צורת אדם, אדם שמדבר לשון הרע הוא 'מת' שעומד על שני רגליים' זה לא חיים!

עם מעט התבוננות באיסור זה של לשון הרע, אפשר להבחין בקל עד כמה מי שזוהר בכך יש לו 'חיים'. הלא אדם שמורגל בלשון הרע, בחיטוט אחר החסרונות של אחרים ועוסק בכך בכל שיחתו, חיי קשים ומרים כלענה. כל הזמן הוא עוסק בראיית חסרונות חבריו, ולדבר עליהם רע, וממילא כך הם מרגישים כלפיו, ואין לך אדם שפל ומבוזה ממנו. ולעומת זאת מי שזהיר בדיבור לשון הרע, בשמיעת לשון הרע ואפילו באבק לשון

חובת שמירת הלב וכפי שמצאנו במצות זכירת מעשה עמלק כשקוראים בתורה מידי שנה את פרשת זכור, שעלינו לזכור בפה ולא רק בזכירת הלב. וכן במצות זכירת השבת ויציאת מצרים.

איסור אמירת לשון הוא אחד מיסודות החיים שלנו. להיות יהודי שמדבר לשון הרע, זה כמו להיות יהודי שמחלל שבת, ואינו מקיים את חג הפסח, כל אחד מבין שאדם כזה אינו יהודי. כך בדיוק נחשב מי שמדבר לשון הרע!

...

רבינו 'החפץ חיים' זצוק"ל הקדיש את כל ימיו בכדי לכתוב ספרי הלכה רבים למען עם ישראל לדורות, וידוע עד כמה היה חשוב וחביב בעיניו ספרו 'חפץ חיים' אשר מפרט את כל ענייני איסור לשון הרע ורכילות. אין לנו מושג על גדלותו של 'החפץ חיים', ולא בצדקותו הרבה. וביותר מכך גאונותו המופלגת שהיתה למעלה מכל ההשגות שלנו. רק תלמיד חכם מופלג שלומד בעיון רב סוגיה על מפרשיה, ולאחר מכן מעיין היטב ובדקדוק רב בדברי המשנה ברורה, ביאור הלכה ושער הציון, יכול לקבל מעט השגה בגאונותו של 'החפץ חיים'. והנה, כל המעיין בספר 'חפץ חיים' יראה שהוא מעין שולחן ערוך שלם העוסק בכל ענייני איסור לשון הרע ורכילות על כל פרטיהם ודקדוקיהם עד לאחת, עם דוגמאות וציורים בכדי להחיות ולבאר את ההלכה לכל פרטיהם. את הנהגה זו שנהג הח"ח בספר 'חפץ חיים', להאריך כל כך בענין אחד, לא מצינו בכל ספריו, ולא בכדי נקרא שם רבינו בכלל ישראל על שם הספר 'חפץ חיים'.

רבינו החפץ חיים ידע ולימד אותנו עד כמה איסור לשון הרע עומד כאחד מיסודות אורח החיים של כלל ישראל, וטרח והעמיד אותו בעיקר הספרים למרות שהוא עוסק 'רק' במצווה אחת. אולם מצווה זו מעמידה את כל צורת היהודי!

שמירת הלשון – יסוד לחיי עולם הזה

בביאור חומר איסור לשון הרע, וחייב

"השמר בנגע הצרעת לשמור מאד ולעשות ככל אשר יורו אתכם הכהנים הלוויים כאשר צויתם תשמרו לעשות. זכור את אשר עשה ה' אלהיך למרים בדרך בצאתכם ממצרים" (דברים כד, ח-ט). וברמב"ן (שם): "ולפי דעתי שהיא מצות עשה ממש, כמו (שמות כ, ח): 'זכור את יום השבת לקדשו', 'זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים' (שם יג, ג), 'זכור את אשר עשה לך עמלק (דברים כה, יז)', כולם מצוה, אם כן גם זה כמותם והיא אזהרה מלדבר לשון הרע, יצוה במצות עשה שזכור העונש הגדול שעשה ה' לצדקת הנביאה".

איסור לשון הרע – מיסודות אורח החיים של עם ישראל

חיוב הזכירה התמידית שמונה הרמב"ן במצוות הללו, מעיד על החשיבות הגדולה שבאותם המצוות. מצוות אלו, הם יסודות אורח החיים של כלל ישראל. והיינו, כי חיוב זכירת השבת מעיד על חשיבות השבת, שהיא עדות על בריאת שמים וארץ. חיוב זכירת יציאת מצרים מעיד על חשיבות יציאת מצרים, שהיא יסוד כל האמונה של כלל ישראל. וכן חיוב זכירת מעשה עמלק מעיד על חשיבות מחיית עמלק, שכל זמן שעמלק קיים אין שמו של הקב"ה וכסאו שלמים. ומחיית עמלק היא עצמה קיום כבוד שמים ושמו יתברך.

והנה בכלל מצוות אלו שהם יסוד קיום האומה, נצטוונו לזכור את העונש הגדול שנענשה בו מרים לאחר שדיברה לשון הרע על משה רבינו. עד כמה נורא הדבר, איסור לשון הרע עומד במקום אחד עם שבת, אמונה, מחיית עמלק!

לא זו בלבד, אלא שנינו בתורת כהנים (בחוקותי פ"א): "וכן הוא אומר (שמות כ, ח): 'זכור את יום השבת לקדשו', יכול בלבך. כשהוא אומר 'שמור' הרי שמירת לב אמורה, הא מה אני מקיים 'זכור', שתהיה שונה בפך וכו' וכן הוא אומר: 'זכור את אשר עשה ה' אלהיך למרים'. יכול בלבך, כשהוא אומר: 'השמר בנגע הצרעת לשמור מאד ולעשות' הרי שכיחת לב אמורה. הא מה אני מקיים 'זכור' - שתהיה שונה בפך". ומבואר, שזכירה זו האמורה, היינו זכירה בפה דווקא, מלבד

וביום כיפור, ובשני זמנים נשגבים אלו הוא היה מדבר על מעלת ההרגשות של בן אדם כלפי חברו, וכפי שזכורני שפעם אחת הוא דיבר על סבלם הגדול והמתמשך של יהודי רוסיה [קודם שהשתחררו ממשטר הקומוניזם] ועל כך שאיננו מרגישים את סבלם כראוי. ונעמוד ונתבונן, וכי חסר נושאים עליהם יש צורך לדבר בימים הנוראים בפני הציבור, הלא זו שעה שאנו עומדים למשפט לפני מלך מלכי המלכים והיה לו לדבר על נושאים לכאורה גבוהים בהרבה. אמנם התשובה הראויה לזה, כי אכן כן! בימים אלו עיקר בקשותינו היא לזכות לחיים, ועל זה נסוב עיקר דין הקב"ה, ולכן אנו צריכים בימים אלו להכיר במעלת חיים אמיתיים.

ובל נטעה לחשוב, כי אין הדברים אמורים אלא לענין התחזקות בעניני 'בן אדם לחברו', שמוטל על האדם להתעלות ולהרגיש את חברו כאילו היה כמותו, אולם אין לזה שייכות לעניין דברים הנוגעים ל'בין אדם למקום', משום שהא בהא תליא, אי אפשר להתחזק ולהתעלות ברוחניות כלל ללא שנתעלה תחילה בעניני 'בין אדם לחברו' וכפי שנינו באבות (פ"ג, מ"ז): "כל שרוח הבריות נוחה הימנו, רוח המקום נוחה הימנו. וכל שאין רוח הבריות נוחה הימנו, אין רוח המקום נוחה הימנו". בין אדם לחברו ובין אדם למקום - אחד הם. ומטעם זה חובה עלינו להתחזק ביתר שאת בלימוד ספר 'החפץ חיים', ולהשכיל ולדעת שעיקר 'חיי עולם הזה', הוא להרגיש את השני בכל עניניו, בעת צער ובעת שמחה, לכבדו ולרוממו, וממילא נשמור על קדושת הפה לבל נוציא מפינו תיבה אחת קודם שנמדוד אותה היטב בעשר משקולות.

מרן ראש הישיבה זצוק"ל לא הצליח להמשיך את דבריו מחמת חוליו, וסיים בדברים מבהילים אלו, כפי רום מדרגתו:

כתוב (תהילים נא, יז): "ה' שפתי תפתח", מי הוא שיכול לדבר, מי שמקיים בעצמו את דברי הכתוב (שם לד, יד): "נצור לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה". אני חושב שנכשלת השבוע בענינים אלו ולכן אינני יכול לדבר... יש לי הרבה דברים לבקש מכם... הקב"ה יעזור שנזכה לעמוד בימי הדין בפה קדוש ונקי.

החיות ובאות אצל נחש ואומרות, ארי דורס ואוכל, זאב טורף ואוכל, אתה מה הנאה יש לך, אומר להם וכי מה יתרון לבעל הלשון".

חומרת עוון לשון הרע - ללא מעשה עבירה

ונראה עוד להוסיף ולבאר בחומרת עוון לשון הרע, כי הנה ישנו הבדל גדול יש בין איסור לשון הרע לשאר העוונות, בעוד שכל העבירות נצרכות למעשה עבירה על מנת לעשותן, כגון באיסור גניבה, חילול שבת, כלאיים וריבית, ומפני כך נהיר לו לאדם שיש במעשהו עוון ונרתע ממעשה העבירה. אולם איסור לשון הרע אינו כרוך בעשיית מעשה כלשהוא, אלא בדיבור או שמיעה בלבד. ולכן סבור האדם שאין בזה כל איסור ואינו נרתע ממנו, ומטעם זה הטילה התורה על האדם לזכור את איסור זה היטב, ואין די בזכירת הלב בלבד, שהרי עבירה על עוון זה פוגמת בכל מהות האדם, אלא הוצרכנו לשנן זאת בפה, כפי שנצטוינו בזכירת השבת ויציאת מצרים.

בעונשו של המדבר לשון הרע, נאמר (ויקרא יג, מו): "בדד ישב מחוץ למחנה מושבו", וביארה הגמרא (ערכין טז, ב): "מה נשתנה מצורע שאמרה תורה 'בדד ישב מחוץ למחנה מושבו', הוא הבדיל בין איש לאשתו בין איש לרעהו לפיכך אמרה תורה בדד ישב וגו'". וכן מצינו בדברי הרמב"ם בפירוש המשניות (נגעים פ"ב, מ"ה): "שהצרעת הזו האמורה בתורה אמרו שאינה אלא עונש לבעל לשון הרע כדי שיפרוש מבני אדם וינוחו מנזקי לשוננו". ומבואר שעונש המדבר לשון הרע בא לו ב'מידה כנגד מידה', שכיון שלא חשש להבדיל בין איש לרעהו בלשונו הרעה, משום שאינו יודע לחיות את חיי העולם הזה באופן נעלה, נענש בנגע הצרעת, למען יצא מן המחנה לשבת בדד, ויתבדל משאר הבריות החיות את חיי העולם הזה האמיתיים.

...

אנו מתקרבים והולכים לימי הדין הממששים ובאים, ומוטל עלינו להתעורר ולהתחזק ביתר שאת ובפרט בדברים אלו. מרן הגר"ח זצ"ל היה נושא דברים לפני ציבור המתפללים בראש השנה קודם התקיעות

הרע, הרי ממילא הוא מתרומם ורוכש קנין של אצילות ועדינות הנפש. הוא קונה 'לב מרגיש' בצער חברו, ויודע להעריך ולכבד את חברו. אדם החי באופן זה, חיינו נעלים יותר, וממילא כבר הוא לא יכול לדבר לשון הרע על יהודי כלשהוא והוא שמור ומוגן מחטא זה ומחטאים אחרים, אלו הם ה'חיים' האמיתיים של מי ש'חפץ חיים'.

וכבר סיפרנו כמה פעמים מה הם חיים אמיתיים, חיי 'העולם הזה', כפי שתיאר זאת מרן ראש הישיבה הגר"ח שמואלביץ זצ"ל. בסמוך לישיבה היה סנדלר שהיה מכין נעליים בחנותו, ובכל עת הוא היה מניח את נעליו מעל גבי משטח גדול מחוץ לחנות על מנת שיתייבשו בשמש מהדבק. מידי פעם היה נעמד מרן הגר"ח שמואלביץ זצ"ל ליד החנות והתבונן ממושכות בנעלים קטנות, שהיו מיועדות לתינוק שלובש נעליים לראשונה בחייו. תלמידיו הקרובים של הגר"ח לא הבינו מה יש לראש הישיבה, מגדולי וגאוני הדור, לעמוד כך ולהסתכל בנעליים של תינוקות. לימים, שאל אחד מהתלמידים את מרן הגר"ח זצ"ל בטעם הדבר, והשיב לו שתוך כדי שהוא מסתכל על הנעלים הוא חושב על שמחת הלב הגואה באמא שקונה לילדה הקטן את הנעלים הראשונות בחייו. הרי לך חיי 'עולם הזה' אמיתיים - השתתפות בשמחת הילד על מנעליו החדשים, שהרי שמחה זו קיימת רק בעולם הזה ולא בעולם הבא, משום שרק בעולם הזה אדם יכול להרגיש את שמחת השני ולשמוח בה, אולם בעולם הבא אדם אינו משתתף בשמחת השני. זהו אושר החיים בעולם הזה!

ומאיך גיסא, אדם המסוגל לדבר לשון הרע על חברו, הרי הוא הורס את חיינו בעולם הזה! אין לו שום הנאה מלבד עצם השפלת חברו, וכי יש הנאה אמיתית בהשפלת האחר? אדם הסבור שהשפלת האחר תרומם אותו אינו אלא טועה, ואף יש בזה ממידת האכזריות! לא זו בלבד, אלא יש בזה כדי להביאו לידי השפלה ובזיון, על שהוצרך 'לרומם' את עצמו על ידי השפלת חברו. כל אדם שזכה להכיר במעלת חיי 'עולם הזה' האמיתיים, לא יעלה על דעתו ליהנות ב'הנאה' מפקפקת כזו. וכבר אמרו חז"ל (ערכין טו, ב): "לעתיד לבא מתקבצות כל

Emes Powers Success

Hagaon Harav Meir Tzvi Shpitzer Shlita

In Parashas Shemini we read the narrative of the korbanos that Aharon brought on the day of his *aninus*, and a discussion between Moshe and Aharon about whether it was correct that Aharon's sons had burned the korban rather than eating it. Moshe was displeased that they had done so, but Aharon told him that he thought what they had done was correct. And then the *passuk* says: וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה בְּעֵינָיו, Moshe heard what Aharon said and he saw that Aharon was correct.

The Gemara (*Zevachim* 101) teaches that Moshe had heard this halachah from Hashem and had forgotten it, and when Aharon explained his reasoning Moshe remembered that this is what Hashem had told him. The Gemara states that Moshe Rabbeinu admitted his mistake and was not embarrassed; he didn't try to wiggle out and say, "I didn't hear this halachah" – rather, he said "I heard it and I forgot it."

The Midrash, in *Vayikra Rabbah*, adds that not only did Moshe admit this mistake, he announced to everyone in Klal Yisrael that Aharon was correct and he was wrong, and that he had known the halachah but had forgotten it. Rav Chaim Shmuelevitz, in *Sichos Mussar*, highlights the greatness of what Moshe Rabbeinu did. Moshe could have reasoned that publicly admitting that he had forgotten the halachah would have caused a *chillul Hashem*, but he feared that this logic might be stemming from personal *negius*, and he therefore did not rely on his own logic but rather admitted the truth to everyone.

Furthermore, say the Netziv in *Meishiv Davar*, the reason Moshe Rabbeinu did this, and the reason this was recorded in the Torah, is to teach us that this is the correct way for a rav to behave. If he made a mistake or forgot something, he should admit it, and he should publicize the fact that he made a mistake and not worry about the possible negative repercussions.

Why is this *middah* of admitting to the truth so important, both for Moshe Rabbeinu and for every rav and rosh yeshiva? Because, as the Gemara tells us in *Shabbos*: חותמו של הקדוש ברוך הוא אמת – Hakadosh Baruch Hu's signature is *emes*. If we want to be *zocheh* to learn and understand Hashem's Torah, then we have to be particularly careful in the halachos of *תְּרַחֵק שֶׁקֶר*, *מִדְבַר שֶׁקֶר*, and never say a lie or even imply a lie.

In a similar vein, Rav Chaim Vital offers a profound explanation of the

passuk in Parashas Mattos: לֹא יִחַל דְּבָרוֹ כְּכֹל הַיֵּצֵא מִפִּי יִעֲשֶׂה. He says that a person who is careful never to veer from the truth, and keeps his word and admits the truth, merits that Hakadosh Baruch Hu will answer his prayers and fulfill his requests; because he fulfills דְּבָרוֹ לֹא יִחַל, he merits that חותמו של הקדוש ברוך הוא אמת. Again, because he fulfills מִפִּי יִעֲשֶׂה.

Every time a person withstands a *nisayon* in *emes* and speaks the truth, says Rav Chaim Voloziner in *Nefesh Hachaim*, he creates a *malach* of *emes*, and that *malach* will continue to help him along in his path of *emes*.

No Deviations

The Gemara relates that the wife of the *amora* Rav, the talmid of Ravbeinu Hakadosh, unfortunately wasn't so kind to him. She went out of her way to make his life miserable, and would deliberately not prepare him the food that he requested. She would ask him what meal he wanted, and if he said hot, she gave him cold; if he said fleishigs she made milchigs. This went on year after year.

When their children grew up, their son understood what was going on at home and one day he offered to be the messenger between his parents. He came to his father and said, "Mommy wants to know what would you like to eat tonight." When Rav responded that he wanted a hot fleishig meal, the boy went and told his mother that his father wanted a cold milchig meal. Obviously, she made a hot fleishig meal. For a change, Rav got the meal that he had asked for.

For a while, Rav received the meals he requested. This puzzled him, and he asked his son, "What happened that your mother has changed so dramatically and now provides exactly what I ask for?"

The meforshim explain that although Rav would have been allowed to lie and tell his wife he wanted the opposite of his actual menu choice in this situation – *l'toeles*, for *darkei shalom* – he was nevertheless careful to say only the truth, because he wanted to succeed in his Torah learning, and to do that he had to identify with the signature of Hakadosh Baruch Hu, which is *emes*. Therefore, Rav wouldn't allow an untruth to pass through his lips, even if it was permitted.

The meforshim wonder, however, why Rav didn't deduce that his son

was switching his daily request when reporting it to his wife. Granted, he wasn't prepared to utter a lie himself, but why did he assume that if he was receiving the meals he had requested it must mean that his wife changed?

Rav Chaim Kanievsky explains that Rav was so far removed from *sheker* that the possibility of either he or his son modifying his request didn't even occur to him. In his mind, if you ask for something, you say the truth, the whole truth and nothing but the truth. He was so connected to *emes* that he couldn't fathom that that his son could have possibly switched his request.

The *Sefer Hachinuch* writes that every mitzvah has its own *segulah* for life, happiness, prosperity, *parnassah* – all the different blessings we desire. But all these blessings are contingent upon our saying the *emes*. When a person veers from the *emes*, he loses all the brachos that Hashem decreed for him. That's because Hashem's signature is *emes*, and everything He bestows upon us is with that *chosam* of *emes*. But when a person doesn't speak the truth, he creates *malachim* who speak *sheker*. And if you create *malachim* who speak *sheker*, then no amount of truth and brachah from Hakadosh Baruch Hu will ever come your way.

That's why Moshe Rabbeinu was so careful in the realm of *emes*, to the extent that when he made a mistake he announced it to everyone in Klal Yisrael. And this is the way to succeed in Torah, as the *Meishiv Davar* and Rav Chaim Shmuelevitz say.

For Yaakov Avinu, whose *middah* was Torah and *emes*, it was exceedingly difficult to utter a lie, even when he was told through *ruach hakodesh* that he had to. In fact, the Midrash teaches us that when he came to Yitzchak and he had to lie, he lost control of his bodily functions. He felt so weak and was so afraid to say a lie that he needed two *malachim* to hold him up, one on each side.

Success in Torah requires the absolute *emes* in every situation. When

Rav Aharon Kotler was building his yeshiva and kollel, he had to print receipt books for donations, and each receipt had a picture of the yeshiva on it. But the original yeshiva building did not look all that beautiful, and the people in the office who created the receipt books understood that this was not good advertising for the yeshiva. They therefore used trick photography to place a few trees in front of the yeshiva to cover the worst of the building. When they brought these receipt books to Rav Aharon, however, he refused to use them, explaining that you can't build Torah with something that isn't a hundred percent *emes*.

Hashem Fulfills His Promise

On the Seder night, we recall that Hakadosh Baruch Hu promised, in Bris Bein Habesarim, to take us out of Mitzrayim, as we say: בְּרוּךְ שׁוֹמֵר הַבְּטָחָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל. We would have thought that the reason for the Bris Bein Habesarim was to make Avraham Avinu happy, and that we should feel guaranteed throughout the *galus* that Hakadosh Baruch Hu was going to take us out. But from the expression שׁוֹמֵר הַבְּטָחָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל it would seem that if not for the fact that Hakadosh Baruch Hu had made the promise, He wouldn't have taken us out of Mitzrayim. Rav Elyashiv explains in his Haggadah that Klal Yisrael sank so low in Mitzrayim and did so many *aveiros* that it was really a disgrace for Hakadosh Baruch Hu that we should be the *am hanivchar* and that He would take out and give the Torah. He did so only because He promised. Even though we were on the forty-ninth level of *tumah*, and even though it was beneath His dignity to take us as the chosen nation, because He promised, he had to be שׁוֹמֵר הַבְּטָחָתוֹ – since His signature is *emes*.

That's why Moshe Rabbeinu publicized to everyone that he made a mistake, and this is the *middah* of *emes* that brings *hatzlachah* in Torah throughout the generations.